

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : Asliye Hukuk Mahkemesi

SAYISI : 2022/129 E., 2022/162 K.

KARAR : Davanın kısmen kabulüne

1. Taraflar arasındaki itirazın iptali davasından dolayı yapılan yargılama sonunda ... Anadolu 5. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen davanın kısmen kabulüne ilişkin karar, davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 3. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Mahkemece Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.
2. Direnme kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.
3. Hukuk Genel Kurulunca dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği düşünüldü:

I. YARGILAMA SÜRECİ

Davacı istemi

4. Davacı vekili, avukat olan müvekkilinin, davalının alacaklı olduğu icra dosyasında vekilliğini üstlendiğini, icra takibinin kesinleşmesiyle birlikte borçlu adına kayıtlı taşınmazların haczi ve satışı yoluna gidilmesine rağmen alıcı çıkmaması üzerine taşınmazların satışının gerçekleşmediğini ve satışların düştüğünü, müvekkilinin vekil olarak tüm yükümlülükleri yerine getirmesine rağmen davalının vekâlet ücretini ödemediği gibi vekâlet görevinin yerine getirilmediği iddiasıyla müvekkili hakkında şikâyetle bulunduğunu, şikâyet dosyası ve içeriği dikkate alındığında vekâlet görevinden azledildiğini, davalı hakkında vekâlet ücreti alacağı için başlatılan icra takibine haksız itiraz edildiğini ileri sürerek davalının itirazının iptaline, % 40'dan az olmamak üzere icra inkâr tazminatının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı cevabı

5. Davalı vekili, davacının vekilliğini üstlendiği icra dosyasının takip edilmemesi nedeniyle düştüğünü, müvekkiline dosya ile ilgili bilgi verme yükümlülüğünün yerine getirilmediğini, müvekkili tarafından yapılan şikâyetin ardından başlatılan icra takibinin haksız ve kötüniyetli olduğunu belirterek davanın reddini savunmuş, davacı aleyhine % 20'den aşağı olmamak üzere kötüniyet tazminatına karar verilmesini istemiştir.

İlk Derece Mahkemesinin Birinci Kararı

6. ... Anadolu 5. Asliye Hukuk Mahkemesinin 18.04.2016 tarihli ve 2014/149 Esas, 2016/158 Karar sayılı kararı ile; alınan bilirkişi raporunda, avukat olan davacının davaya konu icra dosyasındaki emek ve mesaisine göre 13.100,00 TL maktu vekâlet ücretine hak kazanacağını belirlendiği gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, asıl alacağın % 20'si oranında icra inkâr tazminatının davalıdan tahsiline, davalının kötüniyet tazminatı talebinin reddine karar verilmiştir.

Özel Dairenin Birinci Bozma Kararı

7. Mahkemenin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde taraf vekilleri tarafından temyiz isteminde bulunulmuştur.

8. Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 23.09.2020 tarihli ve 2020/8938 Esas, 2020/4643 Karar sayılı kararı ile; "...1- Davacı eldeki dava ile haksız azil nedeni ile vekalet ücretinin tahsilini istemiş, davalı, davanın reddini dilemiş, mahkemece, bilirkişi raporu doğrultusunda davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. Mahkemece hükme esas alınan 03.12.2015 tarihli bilirkişi raporunda ise; hacizlerin kalktığı 2012 yılına kadar davacı avukatın dosyada

davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. Mahkemece hükme esas alınan 03.12.2015 tarihli bilirkişi raporunda ise; hacizlerin kalktığı 2012 yılına kadar davacı avukatın dosyada hiçbir işlem yapmadığı, bu konuda da müvekkilini uyarmadığı, onun görüşünü ve onayını almadığı dosya kapsamından sabit olduğundan davacının vekalet sözleşmesinden kaynaklanan edimlerini hakkıyla yerine getirmediği sonucuna varıldığını ancak işin hacmi, takip tarihinden satış ihalesinin düştüğü tarihe kadar geçen 2.5 yıllık sürecin uzunluğu, bu süreçte birçok işlemin yapıldığı, işin karmaşıklığı, harcanan emek ve zaman dikkate alınarak davacı avukatın ancak maktu avukatlık ücretini hak edebileceği, bu ücretin de takip tarihi itibarıyla 13.100,00 TL olabileceği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Dava dosyasında davalı ...'in davacı avukatı azlettiğine dair bir belge ya da davacının istifa ettiğine dair bir dilekçesi bulunmamaktadır. Avukatlık Kanunu'nun 171/1 maddesinde düzenlenen "Avukat üzerine aldığı işi kanun hükümlerine göre ve yazılı sözleşme olmasa bile sonuna kadar takip eder." ve "Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi"nin 2. maddesinde düzenlenen "...avukatlık ücreti, kesin hüküm elde edilinceye kadar olan dava, iş ve işlemler ücreti karşılığıdır." hükümleri gereğince de avukat, aksine sözleşme yoksa, işi sonuna kadar takip edip sonuçlandırmadan ücretini talep edemez yani vekalet ücreti alacağı, üstlenilen işin bitmesi ile muaccel hale gelir.

O halde mahkemece, dosya kapsamından davacı avukatın istifa etmediği ve davalı tarafça da azledilmediği anlaşıldığından, davacı avukatın takip ettiği dosyanın kesinleşip, kesinleşmediği, alacağın muaccel olup olmadığı araştırılarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde eksik inceleme ile davanın kısmen kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir.

2- Bozma nedenlerine göre tarafların sair temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik gerek görülmemiştir..." gerekçesiyle karar bozulmuştur.

İlk Derece Mahkemesinin İkinci Kararı

9. Bozma kararına uyularak yapılan yargılama sonunda, ... Anadolu 5. Asliye Hukuk Mahkemesinin 22.04.2021 tarihli ve 2020/310 Esas, 2021/157 Karar sayılı kararı ile; dosya kapsamından davacı avukatın istifa etmediğinin ve davalı tarafça da azledilmediğinin anlaşıldığı, takip edilen dosyanın kesinleşip kesinleşmediği hususunda icra müdürlüğüne yazı yazıldığı, cevabi yazıda icra dosyasında taşınmazın ihaleye çıkarıldığının, alıcı çıkmadığı için satış işleminin düştüğünün bildirildiği, davacının vekâlet görevini yerine getirdiğinin anlaşıldığı gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, icra dosyasına itirazın kısmen iptali ile takibin 13.100,00 TL asıl alacak miktarı üzerinden devamına, asıl alacağın % 20'si oranında icra inkâr tazminatının davalıdan tahsiline karar verilmiştir.

Özel Dairenin İkinci Bozma Kararı

10. Mahkemenin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili tarafından temyiz isteminde bulunulmuştur.

11. Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 29.12.2021 tarihli ve 2021/6625 Esas, 2021/13822 Karar sayılı kararı ile; "...Kural olarak bozma kararına uyulmakla bozma kararında belirtilen biçimde işlem yapılması yolunda lehine bozma yapılan taraf yararına kazanılmış hak, aynı doğrultuda işlem yapılması yolunda yerel mahkeme için zorunluluk doğar.

Belirtilmelidir ki; bir mahkemenin Yargıtay Dairesince verilen bozma kararına uyması sonunda, kendisi için o kararda gösterilen şekilde inceleme ve araştırma yaparak, yine o kararda belirtilen hukuki esaslar gereğince hüküm verme yükümlülüğü doğar. "Usuli kazanılmış hak" olarak tanımlanan bu olgu mahkemeye, hükmüne uyduğu Yargıtay bozma kararında belirtilen çerçevede işlem yapma ve hüküm kurma zorunluluğu getirmektedir (09/05/1960 tarihli ve 21/9 sayılı YİBK).

Bu ilke kamu düzeni ile ilgili olup, Yargıtayca kendiliğinden dikkate alınması gerekir. Hâkimin değişmesi dahi açıklanan bu hukuki ilkeye etki yapamaz.

ukarında açıklanan ilke ve esaslar çerçevesinde somut olay değerlendirildiğinde; davacının vekâlet ücreti alacağına konu icra takibinde davalı alacaklının alacağına henüz kavuşmamış olduğu, bu hâli ile davacı avukatın vekâlet ücreti alacağının da henüz muaccel olmadığı anlaşılmaktadır.

Buna göre mahkemece; uyulan bozma kararı gereğince davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçeyle davanın kısmen kabulüne karar verilmesi usul ve kanuna aykırı olup bozmayı gerektirmiştir...” gerekçesiyle karar bozulmuştur.

Direnme Kararı

12. ... Anadolu 5. Asliye Hukuk Mahkemesinin 20.05.2022 tarihli ve 2022/129 Esas, 2022/162 Karar sayılı kararı ile; önceki karar gerekçesinin yanında, dosya kapsamından davacı avukatın istifa etmediği ve davalı tarafça da azledilmediğinin anlaşıldığı ancak vekâlet görevinin güven temeline dayandığı, davalı asilin davaya konu icra takibinden önce savcılığa davacı hakkında şikâyetle bulunması nedeniyle vekâlet ilişkisinin devam ettiğini söylemenin mümkün bulunmadığı, davalının şikâyeti ilgili bir ceza davası olmadığı gibi davacının taşınmazı iki kere satışa çıkardığı, gayrimenkul satışlarının emek gerektiren işler olması nedeniyle davacının vekâlet görevini yerine getirdiği gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi

13. Direnme kararı süresi içinde davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

II. UYUŞMAZLIK

14. Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; somut olayda, davacı avukatın vekâlet ücretinin muaccel hâle gelip gelmediği, buradan varılacak sonuca göre davacıya vekâlet ücreti verilmesi yönünde kurulan hükmün yerinde olup olmadığı noktasında toplanmaktadır.

III. ÖN SORUN

15. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında işin esasına geçilmeden önce, Mahkemece direnme adı altında verilen kararda, önceki gerekçelere ek olarak davalının davacıyı şikâyet ettiği ve bu nedenle vekâlet ilişkisinin devam etmesinin beklenemeyeceği, davacının vekâlet görevini yerine getirdiği gerekçesine dayanılması karşısında, kararın gerçekte yeni hüküm niteliğinde olup olmadığı ön sorun olarak tartışılmış, söz konusu gerekçenin bozma kararının karşılanması amacıyla yazıldığı değerlendirilmiş ve ön sorunun olmadığına oy birliği ile karar verilerek işin esasının incelenmesine geçilmiştir.

IV. GEREKÇE

16. Uyuşmazlığın çözümü için öncelikle vekâlet sözleşmesinin açıklanmasında ve vekâlet ücretine değinmekte yarar bulunmaktadır.

17. Vekâlet sözleşmesi, somut olayda uygulanması gereken mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu’nun (BK) 386 ncı maddesinin birinci fıkrasında “Vekalet, bir akittir ki onunla vekil, mukavele dairesinde kendisine tahmil olunan işin idaresini veya takabbül eylediği hizmetin ifasını iltizam eyler” şeklinde tanımlanmıştır.

18. Vekâlet sözleşmesi ile vekil, müvekkiline karşı iş görme borcu altına girer. Bu bir hizmet edimi, geniş anlamda iş edimi, bir başkası lehine faaliyet de olabilir. Hukuki fiillere ilişkin vekâlette vekil, müvekkilinin menfaatine olarak hukuki işlemler gerçekleştirmek, özellikle subjektif haklar iktisap etmek, kullanmak ve devretmeyi yükümlenir (Türker Yalçınduran : Vekalet Sözleşmesinde Ücret, Ankara 2007, s. 35).

19. Avukatlık sözleşmesi ise, her iki tarafa borç yükleyen, ücret karşılığında ivazlı nitelikte olan, belli bir hukuki yardımın yapılmasını öngören ve sözleşmenin bir tarafını mutlaka avukatın oluşturduğu sözleşme türüdür.

20. Avukat ile müvekkil arasında imzalanan sözleşme de vekâlet sözleşmesi niteliğindedir. Ancak genel bir vekâlet sözleşmesinden farklı olarak 1136 sayılı Avukatlık Kanunu gereğince "ücret", sözleşmenin zorunlu unsurudur. Avukat bu sözleşme ile hukuki yardımda bulunmayı, müvekkil ise yapılan hukuki yardım karşılığında bir ücret ödemeyi üstlenmektedir. Ücretin sözleşme ile belirlenmesi zorunlu olmayıp işin görülmesinden önce veya sonra kararlaştırılması mümkündür. Yanlar arasında ücret konusunda yazılı veya sözlü bir sözleşmenin yapılmaması hâlinde ücret, Avukatlık Kanunu ve Avukatlık Asgâri Ücret Tarifesine göre belirlenir (Tülin Kurtoğlu: Akdi Vekalet Ücreti ve Avukatın Hukuki Sorumluluğu, Ankara 2016, s. 24, 25).

21. Vekâlet ücreti, savunma hakkının en önemli parçası olan hukuki danışmanlık görevinin, konunun uzmanı hukukçular tarafından yapılmasının doğal sonucudur. Avukatların mesleklerini serbestçe ve herhangi bir kaygı olmadan yapabilmeleri için yaptıkları hizmetin karşılığı olan makûl bir ücret almaları gerekir (Anayasa Mahkemesinin 03.03.2004 tarihli ve 2004/8 Esas, 2004/28 Karar sayılı kararı).

22. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun "Avukatlık ücreti" kenar başlıklı 164 üncü maddesi; "Avukatlık ücreti, avukatın hukuki yardımının karşılığı olan meblağı veya değeri ifade eder.

Yüzde yirmibeşi aşmamak üzere, dava veya hükmolunacak şeyin değeri yahut paranın belli bir yüzdesi avukatlık ücreti olarak kararlaştırılabilir.

İkinci fıkraya göre yapılacak sözleşmeler, dava konusu para dışındaki mal ve haklardan bir kısmının aynen avukata ait olacağı hükmünü taşıyamaz.

Avukatlık asgari ücret tarifesi altında vekalet ücreti kararlaştırılamaz. Ücretsiz dava alınması halinde, durum baro yönetim kuruluna bildirilir. (Değişik üçüncü ve dördüncü cümle:13/1/2004 - 5043/5 md.) Avukatlık ücretinin kararlaştırılmamış olduğu veya taraflar arasında yazılı ücret sözleşmesinin bulunmadığı yahut ücret sözleşmesinin belirgin olmadığı veya tartışmalı olduğu veya ücret sözleşmesinin ücrete ilişkin hükmünün geçersiz sayıldığı hallerde; değeri para ile ölçülebilen dava ve işlerde asgari ücret tarifelerinin altında olmamak koşuluyla ücret itirazlarını incelemeye yetkili merci tarafından davanın kazanılan bölümü için avukatın emeğine göre ilamın kesinleştiği tarihteki müddeabihin değerinin yüzde onu ile yüzde yirmisi arasındaki bir miktar avukatlık ücreti olarak belirlenir. Değeri para ile ölçülemeyen dava ve işlerde ise avukatlık asgari ücret tarifesi uygulanır.

Dava sonunda, kararla tarifye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekalet ücreti avukata aittir. Bu ücret, iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup edilemez, haczedilemez" hükmünü içermekte olup, buna göre avukatın iki çeşit ücret alacağı bulunmaktadır.

23. Bunlar, avukat ile iş sahibi/müvekkili arasındaki sözleşme ilişkisinden doğan avukatlık ücreti ile yargılama sonunda haklı çıkan taraf yararına hükmedilen ve yargılama gideri niteliğinde olan avukatlık ücretidir. Her iki ücretin kaynağı farklı olup uygulama ve yargısal kararlarda bunlardan ilkinde sözleşmeden doğduğu için "akdi vekâlet ücreti", ikincisine ise kaynağını kanundan aldığı ve yargılama sonunda dava ya da takibin karşı tarafından tahsiline karar verildiği için "yasal vekâlet ücreti" ya da "karşı taraf vekâlet ücreti" denilmektedir. Eldeki davada akdi vekâlet ücreti talep edilmektedir.

24. Avukatın hukuki yardım konusunda kabul ettiği işi sonuna kadar özenle takip etmesi gerekir. İşin sonundan anlaşılması gereken, bir dava söz konusu ise kesinleşmesi, icra takibi söz konusu ise, tahsilatın yapılması ya da aciz vesikasının alınmasıdır. Taraflar yapılacak işi belirleyerek bir bakıma avukatın işi sonuna kadar takip borcunu da belirlemiş olmaktadır. Zira işin sona ermesi, hukuki yardım konusundaki takip borcunun da sona erdiğini göstermektedir (Kurtoğlu, s. 81).

25. Avukatın, iş sahibi ile sözleşme ilişkisinden doğan vekâlet ücreti alacağının (akdi vekâlet ücretinin) muaccel olacağı zaman, başka bir ifade ile avukat tarafından müvekkilden talep edebileceği zaman, taraflar arasındaki sözleşmede açıkça

kararlaştırılabilir. Örneğin, ücretin peşin ödeneceği ya da belli bir tarihte ödeneceği hükme bağlanabilir.

26. Ancak taraflar arasındaki sözleşmede bu konuda bir hüküm yoksa vekâlet ücreti, avukat tarafından yapılan işin sonuçlandırılması ile muaccel hâle gelir. Zira, Avukatlık Kanunu'nun 171 inci maddesinde mevcut olan "Avukat üzerine aldığı işi kanun hükümlerine göre ve yazılı sözleşme olmasa bile sonuna kadar takip eder" hükmü ile Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 2 nci maddesindeki "...avukatlık ücreti, kesin hüküm elde edilinceye kadar olan dava, iş ve işlemler ücreti karşılığıdır" şeklindeki düzenlemelerden ancak üstlenilen işin bitmesi ile ücretin muaccel olacağı anlaşılmaktadır.

27. Örneğin, avukatın üstlendiği iş bir dava ise, taraflar arasında yazılı bir sözleşme ile aksi kararlaştırılmamışsa, akdi vekâlet ücreti, davada verilen kararın kesinleştiği tarihte muaccel olur. Avukata verilen iş bir icra takibi ise, takibin sonuçlanması ile ücret muaccel hâle gelir. İcra takibinin sonuçlanması ise iki şekilde mümkündür. Bunlar, alacağın tahsil edilmesi ya da aciz vesikasının alınmasıdır (Kurtoğlu, s. 98).

28. Yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendiğinde; davacı avukatın davalının vekili olarak alacağının tahsili için borçlu aleyhine icra takibini yürüttüğü, takibin kesinleşmesi üzerine borçlu adına kayıtlı taşınmazların haczi ve satışı yoluna gidildiği ancak alıcı çıkmaması üzerine satışların düştüğü, davacı avukat tarafından başkaca işlem yapılmadığı, davalının vekili olan davacıyı şikâyeti üzerine davacının vekâlet ücretini tahsil amacıyla icra takibi başlattığı, takibe itiraz üzerine eldeki itirazın iptali davasının açıldığı anlaşılmaktadır.

29. Davacının eldeki davanın konusu olan vekâlet ücretini talep edebilmesi, anılan alacağının muaccel olmasına bağlıdır. Davacı ile davalı arasında vekâlet ücretine ilişkin yapılmış bir sözleşme olmadığı gibi davacı tarafından takip edilen işler yönünden tahakkuk edecek vekâlet ücretinin bu işler sonuçlanmadan önce ödeneceğinin kararlaştırıldığı da davacı tarafca iddia ve ispat edilmemiştir. Bir başka anlatımla, davacı avukat takip etmiş olduğu icra dosyasını sonuçlandırmadığından yani henüz davalının alacağı tahsil edilmediğinden veya aciz vesikası alınmadığından avukatlık ücreti alacağının muaccel olduğundan bahsedilemez.

30. Hâl böyle olunca; Mahkemece, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

31. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

V. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı, 6217 sayılı Kanun'un 30 uncu maddesi ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na eklenen "Geçici Madde 3" atfıyla uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 429 uncu maddesi gereğince BOZULMASINA,

İstek hâlinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine,

Aynı Kanun'un Kanunu'nun 440/III-1 inci maddesi gereğince karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere,

17.05.2023 tarihinde oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.

